

FIȘA DISCIPLINEI

1. Date despre program

1.1. Instituția de învățământ superior	Universitatea din Craiova
1.2. Facultatea	de Teologie Ortodoxă
1.3. Departamentul	de Teologie
1.4. Domeniul de studii	Teologie
1.5. Ciclul de studii universitare	Masterat, seria 2025-2027
1.6. Forma de organizare	Zi
1.7. Programul de studii	Conservare și restaurare

2. Date despre disciplină

2.1. Denumirea disciplinei	<i>Concepte actuale în restaurarea picturii murale ecleziastice</i>			2.2. Cod	D15MCR102		
2.3. Titularul activităților de curs	Lect. univ. dr. Irina SAVA						
2.4. Titularul activităților de seminar/ laborator	Lect. univ. dr. Irina SAVA						
2.5. Anul de studiu	I	2.5. Semestrul	I	2.6. Tipul de evaluare (E/C/VP)	E	2.7. Regimul disciplinei	DS DOB

3. Timpul total estimat (ore pe semestru a activităților didactice)

3.1. Numărul de ore pe săptămână	3	din care: 3.2 curs	1	3.3. seminar/laborator	2
3.4. Total ore din planul de învățământ	42	din care: 3.5 curs	14	3.6. seminar/laborator	28
Distribuția fondului de timp - ore/sapt.					ore
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe					25
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					20
Pregătire seminarii/laboratoare, teme, referate, portofolii și eseuri					25
Tutoriat					5
Examinări					2
Alte activități de cercetare					6
3.7. Total ore studiu individual					83
3.8. Total ore pe semestru					125
3.9. Numărul de credite					5

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1. de curriculum	• Teoria generală a restaurării; Metodologia de restaurare a picturii murale;
4.2. de competențe	• Operare pe calculator (Word, AI); capacitatea de sinteză și gândire critică

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1. de desfășurare a cursului	• Cursul se va desfășura în condițiile impuse de lege, urmând procesul de predare și învățare hibrid: fizic și on line
--------------------------------	--

5.2. de desfășurare a seminarului/ laboratorului	<ul style="list-style-type: none"> • Sală specială destinată activităților practice - Laborator de restaurare pictură murală/ șantier de pictură din nou și restaurare (Biserică); platforma Google Classroom
---	--

6. Obiectivele disciplinei - rezultate așteptate ale învățării la formarea cărora contribuie parcurgerea și promovarea disciplinei

Cunoștințe	<p>Studentul/Absolventul:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Cunoașterea și înțelegerea fundamentelor teoretice, tehnice și metodologice ale conservării și restaurării patrimoniului cultural mobil și imobil, cu accent pe evoluția istorică a ideilor și principiilor de restaurare. 2. Aprofundarea terminologiei de specialitate și a conceptelor definitorii din teoria generală a restaurării: autenticitate, reversibilitate, integritate, intervenție minimă, respect față de original. 3. Înțelegerea dezvoltării istorice a curentelor, școlilor și paradigmatelor de restaurare din Europa și România, precum și a contribuției marilor teoreticieni și practicieni ai domeniului. 4. Cunoașterea normelor legale și etice care reglementează activitatea de protejare, conservare și restaurare a patrimoniului cultural, în raport cu documentele internaționale de referință. 5. Identificarea și interpretarea elementelor stilistice, iconografice și tehnice specifice operei de artă, în special ale picturii bisericilor de lemn din România, ca suport al unei practici restaurative informate și responsabile. Înțelegerea relației dintre valoarea artistică, istorică și spirituală a bunului cultural și deciziile teoretice privind restaurarea acestuia.
Aptitudini (Abilități)	<p>Studentul/Absolventul:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Capacitatea de a analiza critic și comparativ sursele teoretice, documentele istorice și studiile de caz referitoare la restaurarea operei de artă. 2. Dezvoltă competențe analitice și tehnice aplicate operelor de artă din perspectiva conservării și restaurării, prin utilizarea metodologiei specifice domeniului. 3. Corelează conceptele teoretice cu situațiile concrete de restaurare, realizând analiza stratigrafică, diagnosticarea degradărilor și formularea intervențiilor adecvate. 4. Integrează cunoștințe interdisciplinare din istoria artei, știința materialelor, teologie și estetică, în procesul de interpretare a motivelor iconografice și de fundamentare a deciziilor de restaurare. Dobândește abilități de comunicare și prezentare științifică în limbajul de specialitate, utilizând metode de documentare, sinteză și autoevaluare în concordanță cu normele etice și profesionale ale domeniului.
Responsabilitate și autonomie	<p>Studentul/Absolventul:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Manifestă autonomie în procesul de învățare, cercetare și autoevaluare profesională, prin implicare activă în proiecte teoretice și aplicative din domeniul conservării și restaurării patrimoniului cultural. 2. Identifică oportunități de formare continuă și își asumă responsabilitatea pentru propria dezvoltare profesională, prin participarea la activități de perfecționare și specializare. 3. Demonstrează capacitatea de cooperare eficientă în echipe interdisciplinare de restaurare, contribuind activ la rezolvarea problemelor specifice și la integrarea diferitelor perspective științifice și artistice. 4. Respectă normele deontologice și codul etic al profesiei, manifestând o atitudine reflexivă și responsabilă față de patrimoniul cultural, în acord cu valorile autenticității, integrității și tradiției iconografice românești. Dezvoltă spirit critic, discernământ profesional și responsabilitate etică în formularea opiniilor și deciziilor privind analiza, interpretarea și intervenția asupra operei de artă, în concordanță cu principiile și standardele internaționale ale domeniului.

7. Conținuturi

7.1. CURS	Modalitatea de desfășurare	Metode de predare	Fond de timp alocat (ore)
1.Principiile restaurării științifice	față în față (săptămâna 1-2)	Prelegere Materiale didactice imprimare	4 ore
2.Raportul dintre pictura murală și arhitectura monumentului;	față în față (săptămâna 3-4)	Prelegere Materiale didactice imprimare	4 ore
3.Tehnici tradiționale de pictură murală. Tehnica ”a fresco”. Intervenții specifice de conservare-restaurare	față în față (săptămâna 5-6)	Prelegere Materiale didactice imprimare	4 ore
4.Tehnici tradiționale de pictură murală. Tehnica ”a secco”. Intervenții specifice de conservare-restaurare	față în față (săptămâna 7-8)	Prelegere Materiale didactice imprimare	4 ore
5.Tehnici tradiționale de pictură murală. Tempera, ulei. Intervenții specifice de conservare-	față în față (săptămâna 9)	Prelegere Materiale didactice imprimare	2 ore
6. Legislația referitoare la conservarea - restaurarea patrimoniului imobil în documente internaționale și naționale;	on-line, sincron (săptămâna 10)	Prelegere Materiale didactice imprimare	2 ore
7. Evoluția conceptului de restaurare a componentelor artistice.	on-line, sincron (săptămâna 11)	Prelegere Materiale didactice imprimare	2 ore
8. Consideratii etice ale demersurilor de conservare-restaurare.	on-line, sincron (săptămâna 12)	Prelegere Materiale didactice imprimare	2 ore
9. Materiale noi folosite in conservare	on-line, sincron (săptămâna 13)	Prelegere Materiale didactice imprimare	2 ore
10.Materiale noi folosite în restaurare	on-line, sincron (săptămâna 14)	Prelegere Materiale didactice imprimare	2 ore

Bibliografie:

ARNAU, Frank, *Arta falsificatorilor, falsificatorii artei*, Ed. Meridiane, București, 1970;
 ASHURST, John, *Mortars, plasters and Renders in conservation*, I.C.R.R.O.M., 1995;
 BRANDI, Cesare, *Teoria restaurării*, Ed. Meridiane, București, 1996;
 BOLDURA, Oliviu, *Pictura murală din nordul Moldovei. Modificari estetice și restaurare*, Editura A.C.S., 2008;
 CENINNI, Cennino, *Tratat de pictură*, Ed. Meridiane, 1977;
 CHOAY, Françoise, *Alegoria patrimoniului*, Ed. Simetria, București, 1998;
 CURINSCHI-Vorona, Gheorghe, *Restaurarea monumentelor istorice*, Ed. Tehnică, București, 1968;
 ISTUDOR, Ioan, *Noțiuni de chimia picturii*, Editura ACS, București, 2011;
 MIHALCU, Mihail, *Conservarea obiectelor de artă și a monumentelor de artă*, Ed.Științifică, București, 1970;
 MOHANU, Dan, *Arheologia picturilor murale de la Biserica Sf. Nicolae Domnesc din Curteade Argeș*, Ed. A.R.A., București, 2011;

MOLDOVEANU, Aurel, *Conservarea preventivă a bunurilor culturale*, Ed. Cetatea de Scaun, Târgoviște, 2011.

MORA, P., Mora, L., PHILIPPOT, P., *Conservarea picturilor murale*, Ed. Meridiane, București, 1986;

MORARU, V. Dimitriu, *Umiditatea în construcții și combaterea ei*, Ed. Tehnică, București 1969;

NICOLESCU, Corina, *Muzeologie generală*, Ed. Didactică și Pedagogică, București, 1975;

OPREA, Florea, *Etiopatogenia operei de artă și a materialelor structurale*, Ed. Osim, București, 2010;

OPRIȘ, Ioan, *Comisiunea monumentelor istorice*, Ed. Enciclopedică, București, 1994;

RIEGL, Alois, *Cultul modern al monumentelor. Esența și geneza sa*, Ed. Inpress, București, 1999;

SANDU, Ion, *Știința, tehnica și arta restaurării*, Ed. Univ. Al. Ioan Cuza, Iași, 1997;

ȘTEFANITĂ, Gabriela, *Dicționar de conservare - restaurare a patrimoniului bisericesc*, Ed. Basilica, București, 2016;

*** *Caietele restaurării*, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, Ed. A.C.S., București;

*** Legea nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice;

*** Ghidul Profesional ECCO Document promovată de Confederația Europeană a Organizațiilor Conservatorilor-Restauratori și adoptat de Adunarea Generală, Bruxelles, din 07.03.2003;

7.2. Seminar/laborator	Modalitatea de desfășurare	Metode de predare	Fond de timp alocat (ore)
1.Principiile restaurării din perspectiva actualității	față în față (săptămâna 1-2)	Expozitivă, discuție colectivă	4 ore
2. Planul arhitectural al monumentului;	față în față (săptămâna 3-4)	Expozitivă, discuție colectivă	4ore
3. Legislația referitoare la conservarea - restaurarea patrimoniului imobil în documente internaționale și naționale;	față în față (săptămâna 5-6)	Expozitivă, discuție colectivă	4 ore
4. Evoluția conceptului de restaurare a componentelor artistice;	față în față (săptămâna 7-8)	Expozitivă, discuție colectivă	4 ore
5. Consideratii etice ale demersurilor de conservare-restaurare	față în față (săptămâna 9)	Expozitivă, discuție colectivă	2 ore
6. Evoluția legislației privind patrimoniul	on-line, sincron (săptămâna 10)	Expozitivă, discuție colectivă	2 ore
7. Domeniul documentației de conservare –restaurare.	on-line, sincron (săptămâna 11)	Expozitivă, discuție colectivă	2 ore
8.Minima intervenție	on-line, sincron (săptămâna 12)	Expozitivă, discuție colectivă	2 ore
9.Cercetarea în timp a materialelor folosite în restaurare	on-line, sincron (săptămâna 13)	Expozitivă, discuție colectivă	2 ore
10. Fișele tehnice ale materialelor de conservare-restaurare	on-line, sincron (săptămâna 14)	Expozitivă, discuție colectivă	2 ore

Bibliografie:

ARNAU, Frank, *Arta falsificatorilor, falsificatorii artei*, Ed. Meridiane, București, 1970;ASHURST, John, *Mortars, plasters and Renders in conservation*, I.C.R.R.O.M., 1995; BRANDI, Cesare, *Teoria restaurării*, Ed. Meridiane, București, 1996;

BOLDURA, Oliviu, *Pictura murală din nordul Moldovei. Modificari estetice și restaurare*, Editura A.C.S., 2008;

CENINNI, Cennino, *Tratat de pictură*, Ed. Meridiane, 1977;

CHOAY, Françoise, *Alegoria patrimoniului*, Ed. Simetria, București, 1998;

CURINSCHI-Vorona, Gheorghe, *Restaurarea monumentelor istorice*, Ed. Tehnică, București, 1968;

ISTUDOR, Ioan, *Noțiuni de chimia picturii*, Editura ACS, București, 2011;

MIHALCU, Mihail, *Conservarea obiectelor de artă și a monumentelor de artă*, Ed. Științifică, București, 1970;

MOHANU, Dan, *Arheologia picturilor murale de la Biserica Sf. Nicolae Domnesc din Curteade Argeș*, Ed. A.R.A., București, 2011;

MOLDOVEANU, Aurel, *Conservarea preventivă a bunurilor culturale*, Ed. Cetatea de Scaun, Târgoviște, 2011.

MORA, P., Mora, L., PHILIPPOT, P., *Conservarea picturilor murale*, Ed. Meridiane, București, 1986;

MORARU, V. Dimitriu, *Umiditatea în construcții și combaterea ei*, Ed. Tehnică, București 1969;

NICOLESCU, Corina, *Muzeologie generală*, Ed. Didactică și Pedagogică, București, 1975; OPREA, Florea, *Etiopatogenia operei de artă și a materialelor structurale*, Ed. Osim, București, 2010;

OPRIȘ, Ioan, *Comisiunea monumentelor istorice*, Ed. Enciclopedică, București, 1994; RIEGL, Alois, *Cultul modern al monumentelor. Esența și geneza sa*, Ed. Inpress, București, 1999;

SANDU, Ion, *Știința, tehnica și arta restaurării*, Ed. Univ. Al. Ioan Cuza, Iași, 1997;

*** *Caietele restaurării*, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, Ed. A.C.S., București;

*** Legea nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice;

*** Ghidul Profesional ECCO Document promovat de Confederația Europeană a Organizațiilor Conservatorilor-Restauratori și adoptat de Adunarea Generală, Bruxelles, din 07.03.2003

8. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

Temele de curs și seminar propuse sunt subiecte de actualitate în cercetarea fundamentală și aplicativă din domeniul Conservării și restaurării patrimoniului cultural, în special al Istoriei și teoriei restaurării operei de artă. Tematica disciplinei acoperă conceptele majore relevante pentru aplicațiile specifice și pentru standardele comunității academice și profesionale de profil. Conținuturile de învățare contribuie la aprofundarea temeinică a metodologiei, principiilor și evoluției istorice ale restaurării, răspunzând, prin aceasta, așteptărilor principalilor angajatori ai absolvenților acestei specializări: muzee, institute și laboratoare de conservare-restaurare, firme specializate în protejarea patrimoniului cultural, precum și structurile din domeniul educației și cercetării, asigurând totodată o bază solidă pentru continuarea studiilor la nivel de masterat și doctorat.

9. Evaluare

Tip activitate	9.1. Criterii de evaluare	9.2. Metode de evaluare	9.3. Pondere din nota finală
9.4. Curs	Modul de analiză, sinteză și integrare a informației teoretice	Examen	70%
9.5. Seminar/laborator	Modul de analiză, sinteză și transfer a cunoștințelor teoretice în lucrările de seminar	Lucrare de seminar și implicarea în activități de seminar	30%
9.6. Standard minim de performanță			
<ul style="list-style-type: none"> • Prezența la curs și seminar (cel puțin 50%); • Participare la seminar (cel puțin 30%); • Cunoaște parțial conținutul cursului și însușește noțiunile generale privind domeniul conservării și restaurării patrimoniului cultural. Manifestă o înțelegere elementară a principalelor concepte teoretice și a etapelor istorice ale restaurării operei de artă, fiind capabil să utilizeze corect terminologia de bază a domeniului, fără a realiza însă analize aprofundate sau conexiuni între 			

principii și aplicațiile metodologice. A finalizat lucrarea practică de seminar în proporție de minimum 30%.

Data completării
01.10.2025

Titular de disciplină,
Lector. univ. dr. Irina Sava

Semnătura titularului

Data avizării în departament
01.10.2025

Director de departament,
Pr. Lect. univ. dr. Mihai Ciurea

Semnătura directorului de departament,
.....